

Efekat Pandemije Covid-19 na Kosovu

REZULTAT OPŠTINSKIH BUDŽETA

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
UVOD	4
COVID-19 U REPUBLICI KOSOVO	5
ISTORIAT	5
REAGOVANJE CENTRALNE VLADE	6
REAGOVANJA POLITIKE	6
LINIJA REAGOVANJA: ZDRAVSTVO	6
LINIJA REAGOVANJA: EKONOMIJA	7
MONETARNA POLITIKA	7
FISKALNA POLITIKA	7
FISKALNI HITNI PAKETI	8
MERE EKONOMSKE STIMULACIJE (UTICAJA)	8
LINIJA REAGOVANJA: OBRAZOVANJE	10
FINANSIJSKI EFEKAT COVID-19 NA LOKALNU VLADU¹³	11
RASHODI VLADE	11
SOPSTVENI PRIHODI	12
ODGOVORNOST LOKALNE VLADE¹⁶	14

SAŽETAK

Ovaj rad ima za cilj da analizira efekte širenja pandemije koronavirusa (COVID-19) u Republici Kosovo. Analiza rezimira akcije koje je Vlada preduzela, odnosno u tri glavna područja uticaja: zdravstvo, ekonomija i obrazovanje. Dokument se fokusira na

ekonomski uticaj koji proizlazi iz pandemije, koja je uglavnom uticala na finansijsku sliku Kosova i izvršila je veliki budžetski pritisak na centralnu i lokalnu vladu. Štaviše, izveštaj prikazuje perspektivu opštinskog budžeta, kao implikaciju upravljanja krizama, analizirajući efekat pandemije na vladin i sopstvene prihode.

UVOD

Uoči promena i poteškoća koje potiču iz uticaja koronavirusa (COVID-19) i pandemijske situacije, Kosovo doživljava visok stepen nesigurnosti u različitim dimenzijama, kao što su: zdravstvo, ekonomija, obrazovanje, itd. Vlada Republike Kosovo preduzela je niz kritičnih akcija za kontrolu pada usled pandemije, u cilju rešavanja pretnji na zdravstvenom i ekonomskom polju. Niz mera je prilagođen i uveden kako bi služio kao sredstvo centralnim i lokalnim vlastima za olakšavanje i ublažavanje efekata pandemije COVID-19.

Ekonomski razvoj i projekti finansiranja na Kosovu rezultirali su velikim pritiscima na centralnu i lokalnu vladu. Osim fiskalnog efekta na centralni nivo, pandemija COVID-19 je značajno pogodila opštine, imajući u vidu fiskalno povezivanje između dva nivoa upravljanja. Lokalni nivo se suočavao sa teškoćama, kao rezultat temeljnih promena finansijskog budžetiranja i upravljanja.

Zbog ekonomskog šoka od koronavirusa, lokalne samouprave na Kosovu primetile su značajan pad poreza na dohodak, poreza na promet i drugih prihoda. Kombinacija negativnih tokova poput pada prihoda, rastuće nezaposlenosti i visokih zdravstvenih troškova, dovela je do opadanja i projektovanih budžetskih deficita za opštinski nivo. Uticaj ovih promena u prihodima predstavlja mogući i nepovoljan pad infrastrukture, zdravstva, obrazovanja i drugih značajnih investicija. Očekuje se da će svi ovi padovi imati negativne posledice u sektoru javnih usluga na lokalnom nivou na Kosovu.

Cilj ovog rada je da izveštava o promenama u opštinskim finansijama i budžetu u Republici Kosovo, kao rezultat pandemije COVID-19. Izveštaj prikazuje perspektivu opštinskog budžeta kao implikaciju upravljanja krizama. Dalje, izveštaj prikazuje perspektivu opštinskog budžeta kao implikaciju upravljanja krizama, analizirajući efekat pandemije na vladinu potrošnju i sopstvene prihode.

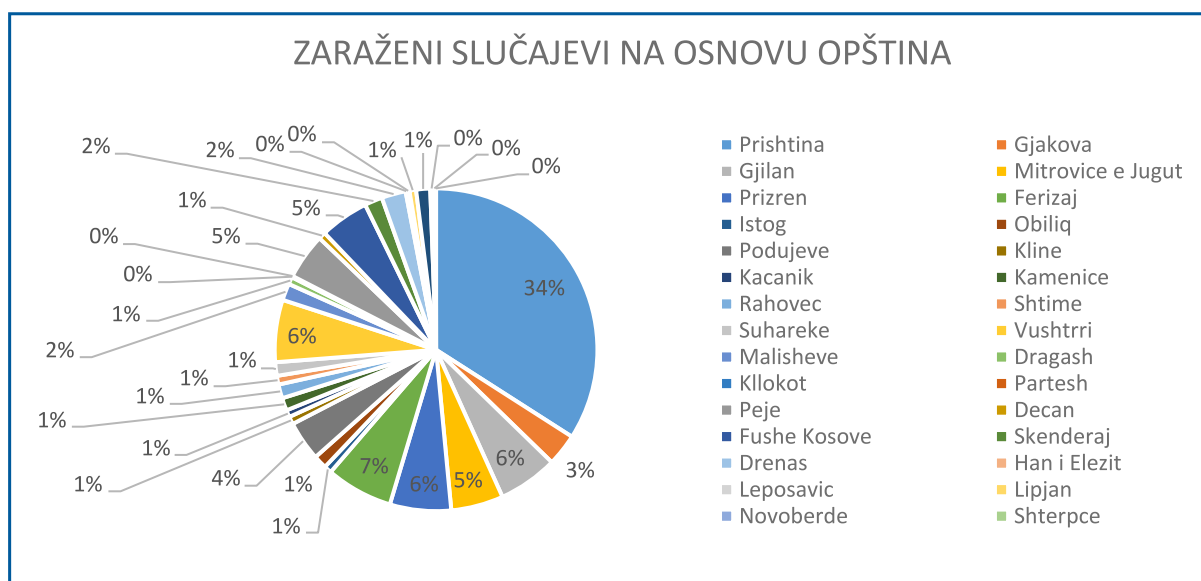
COVID-19 U REPUBLICI KOSOVO

ISTORIAT

Prva dva potvrđena slučaja COVID-19 na Kosovu prijavljena su 13. marta 2020. Uz trend porasta tokom narednih meseci, ukupan broj potvrđenih slučajeva dostigao je 15.814 identifikovanih slučajeva, od kojih 13.856 su registrovani kao izlečeni i 630 mrtvih.¹ Do sada, putanja slučajeva zaraženih COVID-19 na Kosovu uključuje tri faze razvoja.

Početa faza putanje započela je kada su registrovani prvi slučajevi virusa COVID-19, a kao rezultat toga, Vlada Republike Kosovo je odlučila da zatvori ulaze i izlaze u opštine u kojima je

potvrđen veliki broj zaraženih slučajeva. Druga faza putanje i promena institucionalnih mera započele su nakon što su slučajevi zaraženih građana postali očigledni u većini opština. Kada su se pojavili novi slučajevi, većina opština je stavljena u karantin i Vlada je usvojila preventivne i restriktivne mere. Nakon ovih dešavanja, druga putanja je obuhvatila nova i strožije ograničenja kretanja, mere socijalne distance, zatvaranje svih sporednih preduzeća, obustavu obrazovnog procesa i ograničenja kretanja i putovanja. Postepeno, sa smanjenjem broja zaraženih, Vlada Republike Kosovo započela je sprovođenje treće faze putanje, koja ocenjuje nove mere koje predstavljaju lakše mere u smislu ograničenja kretanja, ponovnog otvaranja poslovnih subjekata škola i tako dalje.²

Grafikon 1. Procenat zaraženih slučajeva na osnovu opština

Izvor: Open Data Kosovo

¹ <http://niph-rks.org/>

² <https://kryeministri-ks.net/qeveria-miratoi-masat-e-reja-per-parandalimin-e-perhapjes-se-pandemise-covid-19/>

REAGOVANJE CENTRALNE VLADE

REAGOVANJE POLITIKE

Da bi se pozabavila pretnjama koje dolaze od pandemije i upravljalo izbijanjem virusa COVID-19,

politička odgovornost koju je preuzela Vlada Republike Kosovo uključuje plan reagovanja u tri glavna područja, a to su zdravstvo, ekonomija i obrazovanje. Glavne akcije preduzete u ove tri oblasti uključuju sledeće politike u donjoj tabeli, Tabela 1.

ZDRAVSTVO	EKONOMIJA	OBRAZOVANJE
<ul style="list-style-type: none"> • Strategija "Flatten the Curve" (ograničenja kretanja i socijalno distanciranje) • Povećanje kapaciteta sistema zdravstvene nege • Prevladavanje kritičnog nedostatka • Pokušajte i pratite • Pružite informacije i smernice 	<ul style="list-style-type: none"> • Pružanje hitne finansijske podrške pojedincima i preduzećima • Mere ekonomskog podsticaja • Mandat industrijskih operacija (zatvaranje, preseljenje i avio-kompanije) • Produženje rokova 	<ul style="list-style-type: none"> • Platforma za onlajn učenje • Pristup Internetu i računaru • Plan za ponovno otvaranje škola za školsku godinu 2020.– 21.

Tabela 1. Političke akcije koje je poduzela Vlada Republike Kosovo

LINIJA REAGOVANJA: ZDRAVSTVO

Da bi se pozabavilo i sprečilo izbijanje pandemije COVID-19 na Kosovu, većina napora na planu zdravstvene zaštite usmerena je na strategiju "Flatten the Curve" ("Poravnajte krivu") i izgradnju kapaciteta za poboljšanje sistema zdravstvene zaštite. "Poravnavanje krive" predstavljeno kao strategija javnog zdravlja širom sveta, sprovedeno je na Kosovu kako bi se upravljalo brojem zaraženih slučajeva, kako ne bi došlo do preopterećenja zdravstvenog sistema. Neke

tehnike ublažavanja prema ovoj strategiji uključuju ograničenja kretanja, obavezne maske i socijalno distanciranje. Što se tiče izolacije i restriktivnih mera, Vlada je nameravala da ne prekorači krivu zaraze radeći na zadržavanju malog broja zaraženih slučajeva. S obzirom na nizak kapacitet zdravstvenog sistema, veći deo strategije zasnivao se na olakšavanju svakodnevog upravljanja slučajevima sa COVID-19 i izgradnji dodatnih kapaciteta za smeštaj i lečenje novih slučajeva.³

³ <https://www.oecd.org/south-east-europe/COVID-19-Crisis-in-Kosovo.pdf>

Glavni mehanizmi reagovanja i zaštite, koje je odobrila Vlada Republike Kosovo u oblasti zdravstvene zaštite, uključuju:

- (1) **Društvena distanca.** Vlada je donela uredbu o socijalnoj distanci, kako bi smanjila brzinu prenosa i omogućila zdravstvenom sistemu da planira resurse za pomoć ljudima sa velikom tendencijom da imaju ozbiljne ili čak fatalne posledice od virusa.
- (2) **Povećanje kapaciteta osoblja.** Kao rezultat novih slučajeva, došlo je do povećanja broja zdravstvenih radnika i klinika koji se bave slučajevima COVID-19.
- (3) **Prevazilaženje kritičnih nedostataka.** Da bi povećala zdravstvene kapacitete i prevazišla kritični nedostatak, Vlada je kupila ili dobila kao donaciju određeni broj kompleta za testiranje, maski, aparata za disanje i kreveta.
- (4) **Javna komunikacija.** Vlada je koristila komunikaciju kao sredstvo za informisanje i usmeravanje građana, ali i za izgradnju poverenja i pružanje podrške građanima.

LINIJA REAGOVANJA: EKONOMIJA

Da bi podržala javno blagostanje i rešila negativne uticaje kontrole javnog zdravlja na ekonomiju, Vlada Republike Kosovo odobrila je ekonomske pakete, sa ciljem da uključi sve sektore privrede. Paketi ekonomske politike predstavljeni na Kosovu uključuju promene politika koje spadaju u dve glavne kategorije: monetarna i fiskalna politika. Monetarne i fiskalne podsticajne mere, koje je Vlada preduzela u borbi protiv poremećaja nakon izbijanja virusa, opisane su u sledećim paragrafima.

⁴ Operational Plan on Emergency Fiscal Package. Ministry of Finance and Transfers. Government of the Republic of Kosovo

⁵ Operational Plan on Emergency Fiscal Package. Ministry of Finance and Transfers. Government of the Republic of Kosovo

MONETARNA POLITIKA⁴

Spisak ključnih mera monetarne politike uključuje sledeće radnje:

- Centralna banka Kosova obustavila je isplate kredita fizičkim i pravnim licima najmanje do 30. aprila 2020. Pored toga, Centralna banka Kosova razmatra zahteve za suspendovanje zamrznute pojedinačne kreditne ocene i otplate zajma, kako bi podržala zajmoprimce tokom pandemijske krize;
- Pedeset posto (50%) smanjenja kamatne stope na kredite za mala i srednja preduzeća (MSP) koja posluju u turističkom sektoru.
- Petnaest posto (15%) smanjenja kamatne stope na zajmove velikim preduzećima; i
- Rezervni kapital ALTUM Institucije za razvoj finansija povećan je kako bi podržao i omogućio pristup takvim instrumentima, kao što su zajmova i kreditne garancije za preduzeća pogođene krizom.

FISKALNA POLITIKA⁵

Nadalje, lista ključnih mera fiskalne politike uključuje sledeće radnje:

- 11. marta, zdravstveni sistem je ojačan raspodelom deset (10) miliona evra kako bi se sprečilo izbijanje virusa COVID-19;
- 30. marta Vlada RKS je odobrila glavni paket hitne pomoći u iznosu od oko 170,6 miliona evra (3% BDP-a) za pomoć pojedincima, firmama i opštinama pogođenim pandemijom COVID-19;
- 18. maja Vlada RKS je dodelila dodatnih 10,9 miliona evra kako bi omogućila sprovođenje paketa hitne pomoći; i,
- 19. juna Vlada RKS je pokrenula novi program poljoprivredne podrške sa direktnim isplata poljoprivrednicima.

- Finansijski podržati poreske obveznike, zaposlene i preduzeća u suočavanju sa pandemijom COVID-19 i njenim osnovnim posledicama

Nakon ekonomskog pada kao rezultat pandemije i preduzetih institucionalnih mera, Vlada Republike Kosovo je 30. marta 2020. odobrila hitni fiskalni paket.

HITNI FISKALNI PAKET

Svrha fiskalnog paketa za vanredne situacije bila je finansijska podrška poreskim obveznicima, zaposlenima i preduzećima da se izbore sa pandemijom COVID-19 i njenim osnovnim posledicama. Ključne mere u ovom paketu uključuju sledeće:

- (1)** Finansijska podrška poslovnim organizacijama koje su se suočile sa finansijskim poteškoćama, koje proizlaze iz ograničenja i hitnih slučajeva javnog zdravlja, koji su smanjili njihovu aktivnost:
 - Pokrivenost od 170 € (sto sedamdeset evra) kao mesečni izdaci za platu zaposlenih za dva meseca, april i maj;
- (2)** Do 50% (pedeset posto) vrednosti zakupnine za mala i srednja preduzeća (MSP), kao isplata subvencije za zakupninu, za dva meseca, april i maj. Ukupan iznos koji se nudi kroz ovu finansijsku meru procenjuje se na 12,000,000.00 € (dvanaest miliona evra);
- (3)** 130 € (sto trideset evra), kao isplata mesečne naknade za april, maj i jun, za građane koji su ostali bez posla zbog pandemije COVID-19. Procenjuje se da ova finansijska mera iznosi do 4,000,000.00 € (četiri miliona evra); i,
- (4)** Obezbeđivanje finansijske likvidnosti⁶

MERE EKONOMSKE STIMULACIJE (UTICAJA).

U okviru Paketa vanrednih fiskalnih mera koje je preduzela Vlada Republike Kosovo, ekonomske mere podsticaja uključuju sedam glavnih intervencija:

- (1)** Državnim preduzećima koja se suočavaju sa finansijskim poteškoćama i pravnim licima / kompanijama ovlašćenim za pružanje osnovnih usluga nudiće se beskamatni povratni zajmovi do 31. decembra 2020. Ova mera iznosi ukupno 20 miliona evra.
- (2)** Proširena finansijska podrška za likvidnost kroz programe Kosovskog fonda za garanciju zajma, kao sredstvo za pomoć mikro preduzećima i samo-zaposlenima. To uključuje iznos do 10,000 evra za period od 24 meseca. Ukupna procena ove finansijske mere iznosi do 15 miliona evra.
- (3)** Pokrivenost mesečnih zarada od 130 evra za dva uzastopna meseca, kao mera finansijske podrške poslovnoj organizaciji, koja registruje zaposlene na ugovoru u trajanju od najmanje jedne (1) godine tokom vanrednog stanja u javnom zdravstvu. Važnost mere je nakon registracije zaposlenih. Ukupna procena ove finansijske mere iznosi do šest (6) miliona evra.
- (4)** Finansijska podrška izvozniciima nakon završetka situacije sa COVID-19 biće u ukupnom iznosu od 10 miliona evra.
- (5)** Podrška inicijativama i projektima usmerenim na poboljšanje života etničkih manjina u Republici Kosovo, pogođenih vanrednom situacijom u javnom zdravstvu, iznosiće ukupno 2 miliona evra.
- (6)** Dodatak mesečnoj plati, u iznosu od 300 evra, biće isplaćen radnicima na mestu i onima koji su direktno izloženi riziku od zaraze za period april-maj 2020. Ukupna pokrivenost iznosi 15 miliona evra.

⁶ Operational Plan on Emergency Fiscal Package. Ministry of Finance and Transfers. Government of the Republic of Kosovo

- (7) 100 evra (sto evra) kao doplata za zaposlene u prehrambenim prodavnicama, pekarama i apotekama za april i maj. Procenjuje se da ova finansijska mera iznosi do 3,000,000.00 € (tri miliona evra).
- (8) Povećanje budžeta za grantove i subvencije za Ministarstvo kulture, omladine i sporta, kako bi

se izbegla situacija stvorena vanrednim javnim zdravljem u sportu i kulturnim aktivnostima, u iznosu od pet miliona (5,000,000.00 €) evra.⁷

Pojednostavljeni prikaz ukupnih podsticajnih mera koje je odobrila Vlada Kosova i format njihove raspodele mogu se videti u donjoj tabeli, Tabela 2.

	Milioni EUR	Raspodela %
Ukupan iznos podsticaja	180	100.0
Mere ekonomskog podsticaja	71	39.4
Zajmovi bez kamata	20	11.1
Podržavanje finansijske likvidnosti	15	8.3
Nova podrška zapošljavanju	6	3.3
Podrška izvozniciima	10	5.6
Podrška manjinama	2	1.1
Podrška za grupe rizika od infekcije COVID-19	15	8.3
Podrška za namirnice, pekare i apoteke	3	1.7
Finansijska podrška privatnom sektoru	61	33.9
Podrška za plate i dnevnice	41	22.8
Doprinosi za socijalno osiguranje	8	4.4
Podrška za iznajmljivanje MSP-a	12	6.7
Prošireno socijalno osiguranje	28	15.4
Dodatna pomoć za socijalnu pomoć	8	4.3
Povećavanje penzija	13	7.2
Podrška za nezaposlenost (u zdravstvenom stanju)	4	2.2
Povećana mesečna pomoć ispod granice siromaštva	3	1.7
Povećana budžetska izdvajanja	20	11.1
Opštinska uprava	20	11.1

Tabela 2 – Lista ekonomskih podsticajnih mera
Izvor: Operativni plan za vanredni fiskalni paket (MF)

⁷ Operational Plan on Emergency Fiscal Package. Ministry of Finance and Transfers. Government of the Republic of Kosovo

LINIJA REAGOVANJA: OBRAZOVANJE

Treća kategorija u portfelju mera, koju je predstavila Vlada Republike Kosovo, uključuje mere propisa u oblasti obrazovanja. Preventivne i restriktivne mere koje je preduzela Vlada, u velikoj su meri uticale na tradicionalni obrazovni sistem, što ukazuje na potrebu za novoformiranim sistemom. Mere reagovanja na propise, usvojene na planu obrazovanja, uvele su virtuelno područje učenja koje je promenilo obrasce podučavanja i učenja. Neke od ovih akcija preduzetih u obrazovanju na Kosovu su:

- Uspostavljanje mrežne platforme za učenje od strane Vlade Republike Kosovo za studente koji nisu u mogućnosti da pohađaju nastavu zbog vremenskih ograničenja u vanrednoj javnoj situaciji, izazvanoj pandemijom COVID-19.

o Zajednički materijali za učenje putem mrežnih platformi za učenje;

o Snimljeni kursevi koji će se emitovati na televiziji.

- Povezivanje sa dobavljačima Internet usluga, kako biste svim studentima omogućili besplatan pristup internetu i omogućili im pristup mrežnim aktivnostima učenja na daljinu.
- Povezivanje sa firmama kako biste studente opremili računarima i omogućili im da se uključe u mrežnim aktivnostima učenja na daljinu
- Osnivanje radne grupe sa predstavnicima Ministarstva obrazovanja i Nacionalnog zavoda za javno zdravlje, za izradu plana za bezbedno ponovno otvaranje škola za akademsku 2020.-21. godinu.

Pre početka nove akademske godine, očekuje se da Ministarstvo obrazovanja predstavi smernice i detaljan akcioni plan za ponovno otvaranje škola.

FINANSIJSKI EFEKAT COVID-19 NA LOKALNU VLADU

Pored glavnih fiskalnih efekata pandemije na centralnom nivou na Kosovu, COVID-19 je ozbiljno pogodio opštine. Lokalne vlasti predvodile su usvajanje odgovornih i preventivnih mera, kako bi se obezbedilo pravilno funkcionisanje uprkos pandemijskoj krizi. Pored uobičajene političke aktivnosti, trideset i osam (38) opština na Kosovu intenziviralo je svoj rad na pružanju hitnih usluga i komuniciranju sa građanima, kako bi se sprečilo izbijanje virusa. Koordinacija između centralnog i lokalnog nivoa takođe je postala očiglednija u pružanju efikasnih odgovora tokom upravljanja krizama.

Sa povećanjem broja zaraženih građana i pogoršanjem ekonomske situacije, uloga opština na Kosovu postala je od suštinske važnosti u svim delovima društvenog i ekonomskog sistema. Opštine su igrale presudnu ulogu u sprovođenju mera javnog zdravlja, kao što su: sprovođenje politika izolacije, nadgledanje stanovništva, briga o stanovništvu u potrebi, komunikacija u krizi, obezbeđivanje javnog reda i bezbednosti. Štaviše, lokalni nivo je bio ključni faktor u obezbeđivanju socijalne zaštite, podršci lokalnim uslugama i pružanju finansijske podrške građanima⁸

Smanjena ekonomska aktivnost kao rezultat pandemije, zajedno sa potrebnim reaktivnim merama koje preduzimaju lokalne

samouprave, uglavnom utiču na finansijsku perspektivu na lokalnom nivou na Kosovu. Povećana potrošnja lokalne samouprave i kolaps prihoda izazvani efektima povezanim sa pandemijom, stvaraju asimetričnu vezu između rashoda i prihoda za opštine. Da bismo videli ovaj asimetrični odnos i imali pregled opštinskih ekonomskih izgleda, u sledećim odeljcima analiziraćemo efekat pandemije na državnu potrošnju i sopstvene prihode..

RASHODI VLADE

Izbijanje pandemije COVID-19 dovelo je do povećane državne potrošnje, posebno u vezi sa kupovinom robe i usluga. Primećen je porast potrošnje za rešavanje komplementarnih potreba i nedostataka zdravstvenog sistema u opštinama, posebno potražnje za medicinskom i dezinfekcionom opremom, kao spremnošću za odgovor na izbijanje COVID-19.

S obzirom na to da značajan deo lokalnih budžeta uglavnom čine ne-diskrecioni izdaci, koji se odnose na plate i dnevnice, ima vrlo malo prostora za opštine da se bave dodatnim troškovima koji proizlaze iz kontrole pandemije. Kao takvi, ograničeni manevarski prostor i veliko oslanjanje na bespovratna sredstva centralne Vlade, ograničili su lokalne samouprave u preduzimanju postupaka javnih nabavki, javnih investicija i adekvatnog rešavanja socijalno-ekonomskih izazova koji dolaze od pandemije.⁹

⁸ Study on Emergency Needs and Socio-Economic Impact of Covid-19 on Local Government in Kosovo. The Association of Kosovo Municipalities

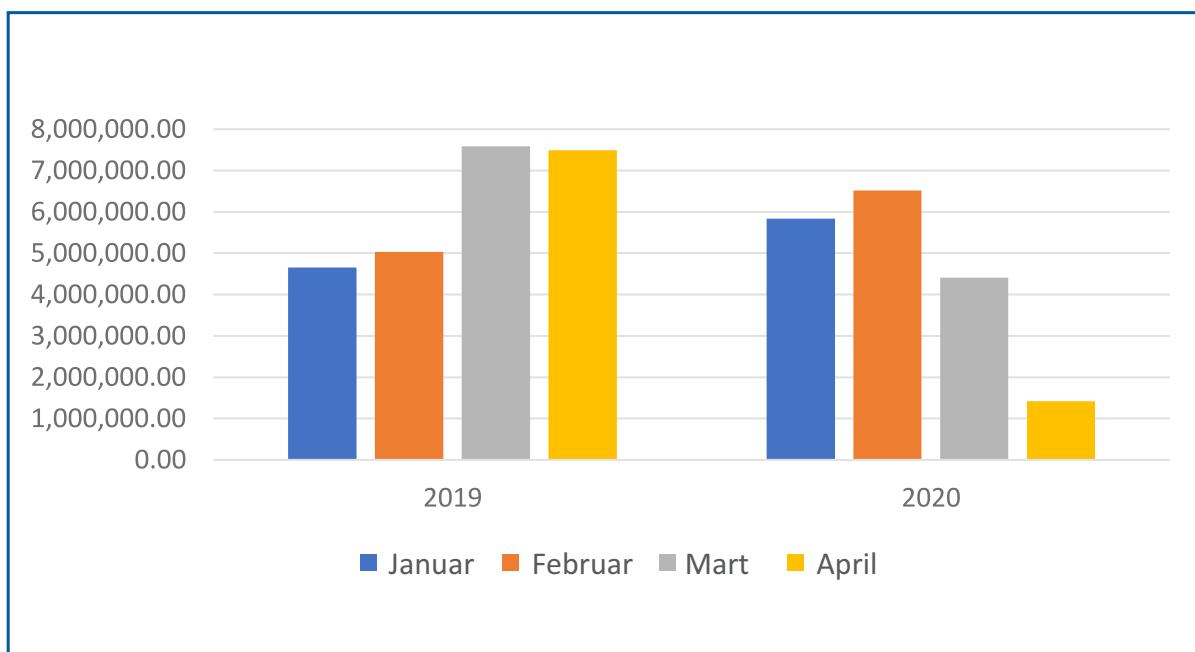
⁹ The Impact of the COVID-19 Pandemic on Local Government. GAP

SOPSTVENI DOHODAK

Fiskalni kapacitet lokalnih samouprava na Kosovu, odnosno kapacitet za prikupljanje prihoda kako bi se osiguralo funkcionisanje vlada, smanjio se tokom upravljanja pandemijskom krizom. Zbog slabe ekonomske aktivnosti i promena u poreskim politikama, jaz između prikupljenog prihoda i izdataka, potrebnih za rešavanje pandemije, se povećao. Kao rezultat toga, ova poremećena fiskalna ravnoteža ostavila je lokalnoj vladi nedovoljno resursa za rešavanje krize i veoma je zavisna od centralnog nivoa.

Veliko oslanjanje lokalnih prihoda iz sopstvenih izvora na poreze postalo je poseban rizik.

Odlukom Ministarstva finansija i transfera (Uredba br. 05/2020) o obustavi plaćanja poreza na imovinu, naplata prihoda od poreza na imovinu ostaće kratka. Zajedno sa smanjenom aktivnošću u građevinskom sektoru, posledično smanjenjem prihoda od poslovnih dozvola i građevinskih dozvola, to će rezultirati značajnim smanjenjem prihoda iz sopstvenih sredstava u 2020. godini. Prema podacima Ministarstva finansija i transfera, došlo je do značajnog pada sopstvenih prihoda u prvoj polovini 2020. Prihodi prikupljeni u 2020. godini iznose oko 5,8 miliona evra, što u poređenju sa onima iz 2019. godine iznose približno 9,3 miliona evra manje za isti period. (Grafikon 2).

Grafikon 2. Promene u finansijskoj prognozi; Prvo tromesečje 2019. i 2020.

Izvor: Podaci MF, Trezor Kosova

Zabranjena finansijska prognoza bilansa stanja lokalne samouprave za 2019. i 2020. godinu može se videti u donjoj tabeli:

	2019	2020
Ukupni prihodi	532	535
1- Sopstveni prihodi	84	65
A- Opštinski porez	46	34
Porez na imovinu	24	17
Tarifa za motorna vozila	4	3
Porez na zemlju (nekretnine)	5	3
Ostali porezi	14	11
B- Opštinske dozvole i tarife	30	25
Građevinske dozvole	13	11
Potvrde i druge dozvole	17	15
C- Opštinska imovina	2	2
Prodaja i najamnina opštinske imovine	2	2
D- Ko-plaćanje	5	4
Ko-plaćanje za obrazovanje	3	2
Ko-plaćanje za zdravstvo	2	2
E- Ostali sopstveni prihodi	5	4
2- Grantovi i Doprinosi	443	470
A- Opšti grant	198	196
B- Grant za obrazovanje	187	207
C- Zdravstveni grant	56	64
D- Doprinos u rezidencijalnim uslugama	2	3
3- Fature za pozajmljivanje	5	0
Ukupni troškovi	518	554
1- Plate i dnevnice	264	282
2- Kupovina roba i usluga	64	69
3- Komunalne usluge	11	12
4- Subvencije i transferi	22	24
5- Kapitalni troškovi	156	167
Budžetski deficit	14	-18

Tabela 3 – Bilans lokalne samouprave (u milionima EUR)

Izvor: Podaci MF

ODGOVORNOST LOKALNE VLADE

Uprkos velikim promenama u poslovnom scenariju, kao što je uobičajeno za lokalni nivo na Kosovu, opštine su se aktivno angažovale na preduzimanju i sprovođenju zaštitnih i preventivnih mera za kontrolu izbijanja virusa COVID-19. Nakon uspešne koordinacije sa centralnim nivoom, mnoge mere koje su uvele opštine na Kosovu potiču iz odluka centralne Vlade. Pored ovih odluka, lokalni nivo je uspostavio lokalne institucionalne i operative mehanizme za rešavanje pretnji i izazova koji se javljaju u javnoj vanrednoj situaciji.¹⁰

Efekat promena u lokalnoj finansijskoj perspektivi na Kosovu postao je ozbiljan za opštine na Kosovu. Kao što vidimo iz gore predstavljenih podataka, značajno smanjenje poreza na dohodak, poreza na promet i ostalih prihoda na

opštinskom nivou, predstavljaju pretnju kratkoročnoj i dugoročnoj finansijskoj stabilnosti u opštinama. Kombinacija negativnih pokazatelja, kao što su pad prihoda, rast nezaposlenosti i visoki zdravstveni troškovi, dovodi do projekata budžetskog deficita na opštinskom nivou. Uticaj ovih promena u prihodima predstavlja moguća i nepovoljna smanjenja infrastrukture, zdravstva, obrazovanja i drugih značajnih investicija na opštinskom nivou. Sva ova smanjenja potrošnje imaće negativne posledice u sektoru javnih usluga na lokalnom nivou na Kosovu.

S obzirom na nepoznatu prirodu virusa COVID-19 i neizvesnosti u vezi sa budućim razvojem, bitno je da opštine održe svoju dinamičnu ulogu i efikasno se koordiniraju sa centralnim nivoom, kako bi se osiguralo zdravije društvo.

¹⁰ Study on Emergency Needs and Socio-Economic Impact of Covid-19 on Local Government in Kosovo. The Association of Kosovo Municipalities.

